

Contents

3	מבוא
4	פרק א' - עבירת הלבנת ההון – רקע כללי
5	הלבנת הון – היסטוריה כללית
6	הלבנת הון – עבירות מקור
8	הלבנת הון – שלבים לביצוע העבירה
9	שיטות להלבנת הון
11	פרק ב – הלבנת הון ככלי בידי היוצר
11	ארגוני פשיעה בעולם
12	ארגוני פשיעה בישראל
13	חוק מאבק בארגוני פשיעה
15	הקמת ארגון ה-FATF וארבעים ההמלצות
16	ארבעים ההמלצות
17	פרק ג' - ארגוני טרור והלבנת הון
17	מימון טרור
18	תמיכה פיננסית
19	שיטות לייצור הכנסה שוטפת
20	פרק ד' – המלחמה בהלבנת הון בישראל
20	הקדמה
21	חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000
21	סעיף 3 – איסור הלבנת הון
23	סעיף 4 לחוק – פעולה ברכוש אסור
23	סעיף 7 – הטלת חובות על נותני שירותים פיננסיים
26	סעיף 9 – חובת דיווח על כספים בעת הכניסה למדינה וביציאה ממנה
26	סעיף 21 – חילוט רכוש בהליך פלילי
28	סעיף 28 – הקמת מאגר מידע
28	הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור
29	חוק איסור הלבנת הון – האם המחוקק לא סטה מן המטרה המקורית שלשמה נחקק החוק?
29	פגיעה בזכות לחופש פרטיות
30	פגיעה במגזרים עסקיים
31	השימוש בחוק איסור הלבנת הון ככלי למלחמה בהון השחור
33	פרק ה - סיכום ומסקנות
34	הרחבת האחריות הפלילית והרחבת רף הענישה בחוק
36	חילוט
39	חוק איסור הלבנת הון – טיפול בעבירות מס כמדרגה שנייה
42	ביבליוגרפיה :

מבוא

במרכזה של עבודת מחקר זו עומדת עבירת הלבנת הון.

שאלות המחקר הן: מהן הפעולות העולות לכדי ביצוע עבירת הלבנת ההון ומהו הקשר בין עבירה ייחודית זו ובין ארגוני פשיעה? מה הקשר בין עבירות הלבנת ההון ומימון טרור? כיצד נלחמות הרשויות בעבירה זו, בהיבטים מקומיים בישראל ובהיבטים בינלאומיים.

כמו כן, במסגרת עבודה מחקרית זו אבחן האם מוצדק להצמיד את עבירת הלבנת הון כמעין "קומה שניה" לכל העבירות החמורות כאשר מלכתחילה היא נועדה ללחימה בפשע המאורגן ובטרור.

אופן ביצוע העבודה יפורט להלן:

פרק א: בפרק זה אדון בהגדרת עבירת הלבנת הון וברקע הכללי להתהוותה ולביסוס מעמדה כאחת העבירות בעלות הפוטנציאל ההרסני ביותר בהיקפים גלובליים, בהיבטים מקומיים ובהיבטים בינלאומיים וכיצד בפועל באים נזקי העבירה לידי ביטוי. כמו כן, אבחן מספר שיטות ודרכים נפוצות לביצוע עבירה זו.

פרק ב: בפרק זה אדון בארגוני הפשיעה בארץ ובעולם ואבחן כיצד הפכו ארגונים אלה את הלבנת ההון לכלי המרכזי לביסוס נכסיהם אשר נועד, בין יתר, "להכשיר" את כל תזרימי הכספים המתנהלים במסגרת אותם ארגונים. בפרק זה אדון גם במלחמה המתנהלת בזירה הבינלאומית כנגד פעילותם של ארגוני פשיעה אל. פרק זה יעסוק, בין היתר, בהקמת גוף בינלאומי שנועד לקדם מדיניות למניעת הלבנת הון (FATF), התקנת אמנות בינלאומיות שנועדו להילחם לטובת מיגור התופעה וכיוצא בזה.

פרק ג: בפרק זה אדון בארגוני פשיעה מסוג אחר אשר מבצעים שימוש נרחב בהלבנת הון ואלו הם ארגוני הטרור. אבחן כיצד ארגוני הטרור מלבינים את כספם ומכשירים את פעילותם הבלתי חוקית לצד המלחמה הבלתי פוסקת של הרשויות במטרה להצר את צעדיהם (בפן הכלכלי בלבד).

פרק ד: בפרק זה אדון במלחמה שמנהלת מדינת ישראל נגד עבירת הלבנת ההון ונגד ארגוני הפשיעה בישראל, כולל חקיקת חוק איסור הלבנת הון, התקנת תקנות, צווים שניתנו מכוח החוק וכן פסיקה בית המשפט בתחום. במסגרת פרק זה אעלה השערות בנוגע לשאלה האם במערך חקיקה זה אין הרחבה מוגזמת של האחריות הפלילית והענישה בעבירות מהסוג דנן, בפרט כאשר החיבור בין העבירות החמורות והלבנת הון (כמו מימון פעולות טרור וארגוני טרור) הפכו לחיבור כמעט אוטומטי אשר מעלה את רף הענישה בעבירות אלה בהתאם.

פרק ה: סיכום ומסקנות וביקורת אישית בנושא זה.

פרק א' - עבירת הלבנת ההון – רקע כללי

המונח העברי "הלבנת הון" הוא למעשה המקבילה המילולית למונח האנגלי Money-laundering. מבחינה מושגית, המונחים מתכוונים לתהליך שבו "כסף שחור" הופך להיות "כסף לבן", או במילים אחרות, כשר חוקי ולגיטימי לשימוש מבחינת רשויות החוק. המונח "הלבנת הון" הוא למעשה תרגום חופשי של המונח המקביל הצרפתי המכונה "Blanchiment d'argent" שמשמעותו כאמור הפיכת כסף "מלוכלך" לכסף "נקי"¹.

האיחוד האירופי מגדיר הלבנת הון באופן הבא:

"Money-laundering is at the heart of practically all criminal activity"

בתרגום חופשי: "הלבנת הון היא לב לבה של פעילות הפשיעה. הגדרה זו מרמזת על המלחמה הרבתי שמנהלות כמעט כל המדינות בעולם, ובפרט מדינות המערב, כנגד תופעה זו, והכל כפי שיפורט בהרחבה בהמשך עבודת מחקר זו².

בישראל, הרשות המוסמכת שהגדירה את עבירת הלבנת ההון היא הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור, שהוקמה מכוח חוק איסור הלבנת הון³ (להקמת הרשות ולסמכויותיה יוקדש פרק נפרד במסגרת עבודת מחקר זו). ההגדרה, על פי הרשות לאיסור הלבנת הון היא⁴:

"ביצוע פעולה ברכוש, שמקורו בפשיעה במטרה להסתיר או להסוות את מקורות של הרכוש, את זהות בעלי הזכויות בו, את מיקומו, להטמיעו ברכוש לגיטימי ולהכינו לשימוש חוזר".

הלבנת הון היא למעשה התהליך שבאמצעותו סכומים גדולים של כסף, אשר הופקו מעבירות פשיעה שונות ומגוונות (ולרוב בהיקפים מאוד גדולים מאחר ומדוברים בסכומי עתק), אשר מקבלים מראית עין כאילו הופקו ממקורות לגיטימיים.

בשנת 2001, פרסם האיחוד האירופי דירקטיבה ובה הוגדר כי הלבנת ההון מהווה התנהגות המבוצעות בכוונה תחילה⁵:

1. המרת רכוש או העברתו, בידיעה כי רכוש זה נבע מפעילות פלילית או מתוך השתתפות בפעילות שכזו, למטרת הסתרה או הסוואה של מקור הרכוש או לצורך סיוע לאדם המעורב בפעילות זו על מנת להימנע מתוצאות החוקיות של פעולתו.
2. הסתרה או הסוואה של האופי האמיתי של הפעולות, המקורות, המיקום, הזיקה, המעבר והזכויות בנוגע לרכוש או לבעלות באותו רכוש, בידיעה כי רכוש זה נובע מפעילות פשיעה או מהשתתפות בפעילות שכזו.

¹ ליאור הרמן, "הלבנת הון בעולם ובישראל", הרבעון הישראלי למסים 117, (2002)

² PALLAV SHUKLA, "MONEY LAUNDERING & TERRORISM FINANCING: THE NATIONAL & INTERNATIONAL LEGAL CONTROL",

³ חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000

⁴ "המאבק הבינלאומי בהלבנת הון ומימון טרור", אתר הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור

⁵ Directive 2001/97/EC of the European Parliament and of the Council of 4 December 2001